

Dmytro Kotelevets¹

Higher Education Institution “Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University”, Kyiv, Ukraine

Normative Aspects of Regulating the Digital Economy Development

Abstract. Digitalization of the economy is an objective reality. A typical situation for many countries is that regulatory and legal regulation is inferior to the pace of development of the digital economy. The dynamics of the digital economy is largely determined by the intensity of enterprises' use of information and communication technologies in their activities. In this context, the value of the experience of the world's leading countries in matters of normative regulation of digital economy development is increasing. The article aims to reveal the peculiarities of the normative regulation of the digital economy development in Ukraine and the world's leading countries. The author analyzed international and European normative acts aimed at state regulation of various aspects of digitalization of the national economy and society in general. The conducted analysis made it possible: a) to identify common features in the normative provision of regulation of the digital economy development; b) testified that many countries of the world have national strategies for the digital economy development; c) identified the priority directions of digitization of various sectors of the economy; d) determine the features of electronic interaction “state – enterprise”; e) systematize the principles of using modern information and communication technologies. The vision of the digital economy laid down in the project of the Digital Agenda of Ukraine – 2020 was separately analyzed. It was determined that Ukraine mainly adheres to the approaches of the European Union to the state regulation of digital economy development. The positive dynamics of the digital economy requires applying a comprehensive approach to forming the population's digital skills. It is advisable to study the digital economy in educational institutions, as well as in the field of non-formal education. This approach will contribute to the formation of the population's digital culture and the digital economy development in general.

Keywords: digitization, digital economy, information and communication technologies, Digital agenda, state regulation, digital infrastructure.

Suggested Citation

Kotelevets, D. (2022). Normative Aspects of Regulating the Digital Economy Development. *Oblik i finansi*, 3(97), 102-109. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-3\(97\)-102-109](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-3(97)-102-109)

Дмитро Котелевець

Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая,
м. Київ, Україна

Нормативні аспекти регулювання розвитку цифрової економіки

Анотація. Цифровізація економіки є об'єктивною реальністю. Типовою для низки країн є ситуація, коли нормативно-правове регулювання поступає темпам розвитку цифрової економіки. Динаміка цифрової економіки значною мірою визначається інтенсивністю використання підприємствами інформаційно-комунікаційних технологій у своїй діяльності. У такому контексті зростає цінність досвіду провідних країн світу у питаннях нормативно-правового регулювання розвитку цифрової економіки. Мета статті – розкрити особливості правового регулювання розвитку цифрової економіки в Україні та провідних країнах світу. Автором проаналізовано міжнародні та європейські нормативні акти, націлені на державне регулювання різних аспектів цифровізації національної економіки та суспільства загалом. Проведений аналіз дозволив виявити спільні риси у нормативному забезпеченні регулювання розвитку цифрової економіки; засвідчив наявність у низки країн світу національних стратегій розвитку такої економіки; ідентифікував пріоритетні напрями цифровізації різних секторів економіки; визначити особливості електронної взаємодії «державна – підприємство»; систематизувати принципи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; відмітити актуалізацію на глобальному рівні проблем кібербезпеки та захисту персональних даних. Окремо проаналізовано бачення цифрової економіки, закладене у проєкті Цифрового порядку денного України – 2020. Визначено, що Україна дотримується переважно підходів Європейського Союзу до державного регулювання

¹ Dmytro Kotelevets, Higher Education Institution “Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University”, Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0001-7778-6038

E-mail: d.kotelevets21@gmail.com (Corresponding author)

розвитку цифрової економіки. Позитивна динаміка цифрової економіки потребує застосування комплексного підходу до формування цифрових навичок населення, тобто доцільно вивчати цифрову економіку у закладах освіти, а також сфері неформальної освіти. Такий підхід сприятиме формуванню цифрової культури населення та розвитку цифрової економіки загалом.

Ключові слова: цифровізація, цифрова економіка, інформаційно-комунікаційні технології, Цифровий порядок денний, державне регулювання, цифрова інфраструктура.

Постановка проблеми. Цифровою називають економіку, в якій: знання, інформація та інновації відіграють ключову роль у розвитку підприємств; інформаційно-комунікаційні технології активно впроваджуються у різні напрями діяльності економічних суб'єктів, трансформуючи їх виробничий процес, комунікацію з клієнтами і партнерами, удосконалюючи процеси надання послуг споживачам; конкурентоспроможність підприємств прямо залежить від їх спроможності оперативно впроваджувати технологічні інновації у свою роботу. Цифровізація національної економіки – це не лише один із глобальних трендів економічного розвитку, це, передусім, об'єктивна реальність та пріоритет на найближче майбутнє. Забезпечення руху в напрямі формування і розвитку цифрової економіки в країні потребує злагодженої взаємодії та комунікації між представниками підприємницького і державного секторів. Досягнення цілей цифровізації бізнесу та економіки вимагає виваженого державного регулювання і підтримки.

Останні роки характеризуються стрімкою діджиталізацією економіки низки країн світу. В Україні також спостерігається поживлення інтересу різних стейкхолдерів до сучасних аспектів цифровізації. Це проявляється у підготовці численних нормативних актів, стратегій та програм, у яких фіксуються правові аспекти, візія, місія, цілі й основні вектори побудови цифрової економіки у країні.

Карантинні обмеження, викликані пандемією, та проблеми бізнесу, спричинені військовим вторгненням росії на територію суверенної України, у перші тижні та місяці призупинили процеси діджитал-трансформації вітчизняного бізнесу. Проте для подальшого функціонування, підтримки національної економіки, збереження робочих місць для своїх працівників, утримання споживачів підприємці почали активніше впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології у свою діяльність. Відповідно, у таких умовах мають трансформуватись також підвалини державного регулювання цифровізації економіки на основі врахування викликів сучасності, актуальних проблем і перспективних цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правове регулювання розвитку цифрової економіки досліджують В. Апалькова, Ю. Зайцева, С. Коляденко, Н. Левицька, В. Фіщук. Значний внесок у вивчення теоретико-прикладних засад функціонування такого типу економіки зробили вітчизняні вчені І. Малик, Л. Кіта, А. Філіпенко, О. Голобородько, І. Карчева, С. Веретюк та ін. Серед

іноземних науковців, що розглядають різні аспекти цифровізації бізнесу та економіки в цілому варто відмітити здобутки Х. Альбаха, Н. Негропонте, К. Шваба, Д. Тапскотта, П. Догерті, Д. Ернста.

Незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблем розвитку цифрової економіки, наявність значної кількості публікацій з цієї тематики, в умовах високої динамічності та невизначеності екзогенного середовища залишаються не достатньо вивченими питання державного регулювання розвитку такого типу економічної системи.

Мета статті – розкрити особливості правового регулювання розвитку цифрової економіки в Україні та провідних країнах світу.

Для досягнення зазначеної мети реалізовано такі завдання: визначено сучасні тенденції розвитку нормативно-правового регулювання цифрової економіки; проаналізовано інституційні зміни в країні, покликани стимулювати процеси розвитку цифрової економіки; проаналізовано ефективність вжитих на загальнодержавному рівні заходів з активізації цифрової трансформації бізнесу та національної економіки; вивчено інтенсивність діджиталізації державного сектору, зокрема в частині оптимізації комунікації з бізнесом.

У межах дослідження використовується спектр різних загальнонаукових та специфічних методів пізнання, зокрема: аналіз, синтез, систематизацію, наукове абстрагування абстрагування.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на потужні євроінтеграційні наміри України, доцільним вважаємо спершу проаналізувати основні нормативні документи, що регулюють розвиток національної економіки в Єврозоні. У 2010 р. Європейською комісією було затверджено Цифровий порядок денний для Європи (Digital Agenda for Europe) – рис. 1.

В основі цього документу лежить сім фундаментальних положень:

- 1) формування єдиного цифрового ринку;
- 2) розвиток експлуатаційної сумісності та стандартів;
- 3) підвищення рівня довіри користувачів до онлайн-транзакцій, забезпечення їх високої безпеки;
- 4) забезпечення швидкісного Інтернету;
- 5) розвиток досліджень та інновацій у сфері інформаційно-комунікаційних технологій;
- 6) розвиток цифрових навичок населення;
- 7) розширення практики застосування інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення соціальних проблем [1].

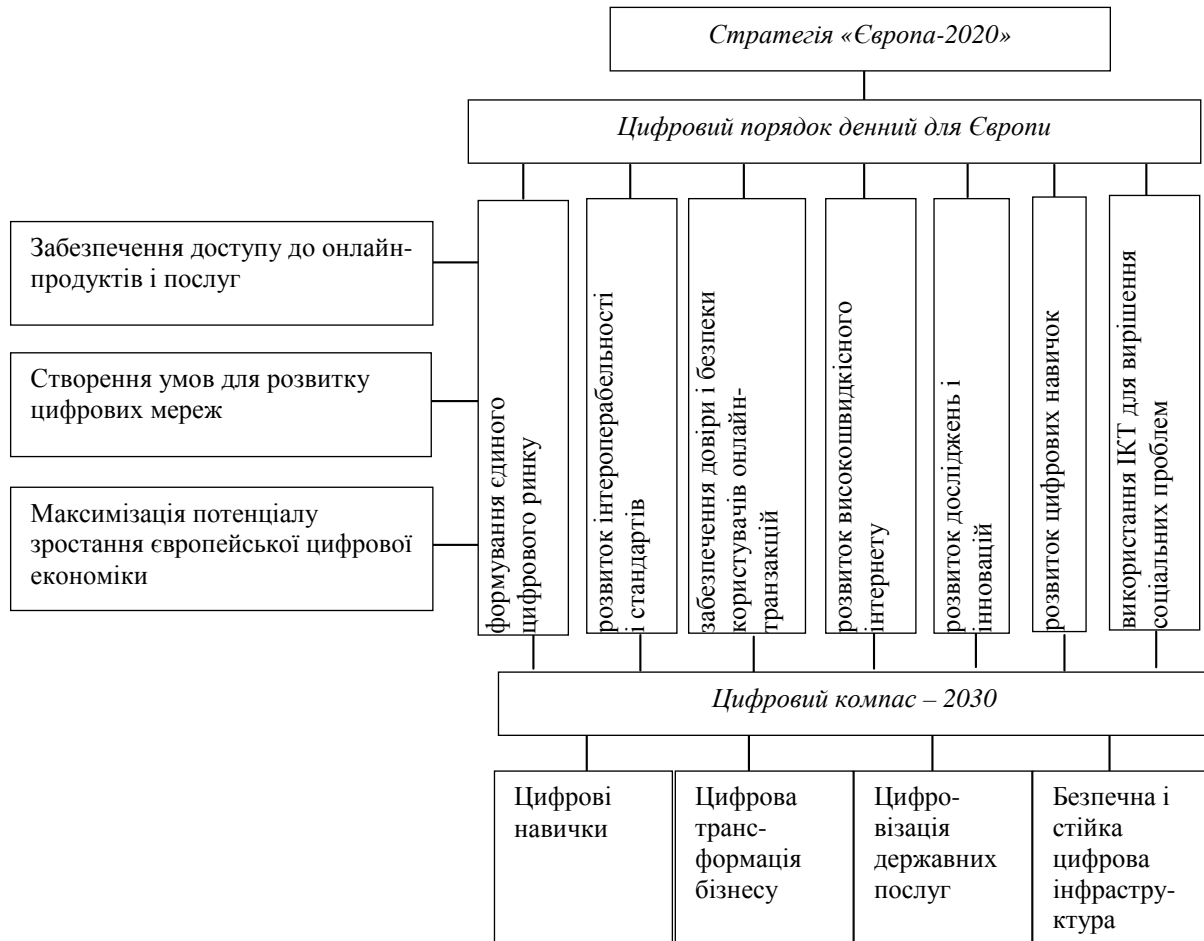

Рис. 1. Базові стратегічні документи з регулювання цифровізації економіки в Європейському Союзі

Джерело: побудовано автором на основі [1-5].

Цифровий порядок денний для Європи охоплює великий перелік заходів, спрямованих на широке охоплення населення та бізнесу цифровими технологіями, доступом до якісного швидкісного Інтернету, зняття перешкод для руху цифрових товарів. Комплексний характер цього документу проявляється в тому, що ним передбачалось проведення технічних (високошвидкісний Інтернет, гарантування безпеки від кібератак і втрати даних), нормативних (гармонізація стандартів і нормативних процедур), економічних (створення єдиного цифрового ринку, єдиного простору онлайн-платежів), наукових (залучення дослідників, розвиток цифрової інфраструктури), освітніх (удосконалення цифрових навичок населення як споживачів цифрових товарів і послуг, а також працівників підприємств як виробників таких товарів/послуг) та соціальних (здіяння інформаційно-комунікаційних технологій у процеси розв'язання соціальних проблем) трансформацій. Можна сказати, що даним документом передбачається масштабування ідей цифровізації та заходів з формування спільного цифрового простору для країн Європейського Союзу.

На окрему увагу заслуговує декларований у Цифровому порядку денному для Європи єдиний цифровий ринок (Digital Single Market). Цей ринок

охоплює три стратегічні вектори:

- 1) доступ, тобто організація якісного доступу підприємств і споживачів до цифрових товарів та послуг у межах Євросоюзу;
- 2) зовнішнє середовище, тобто створення найбільш сприятливих умов для розвитку цифрових мереж та інноваційних послуг;
- 3) економіка і суспільство, тобто максимізація потенціалу росту цифрової економіки в країнах Європейського Союзу [2].

Концепція єдиного цифрового ринку націлена на модернізацію та гармонізацію павил і процедур у сферах захисту прав споживачів, авторського права та онлайн-продажів [2]. Цифровий порядок денний для Європи (і передбачений у його межах єдиний цифровий ринок) є однією із семи основних флагманських ініціатив Стратегії «Європа 2020» [3]. Продовження та поглиблення закладених у цій стратегії постулатів передбачається Цифровим компасом – 2030. Даний документ було оприлюднено Європейською Комісією на початку березня 2021 р. [4]. Цифровим компасом передбачається поєднання чотирьох основних аспектів цифрової трансформації країн Європейського Союзу у найближче десятиріччя, а саме:

I) цифрові навички – стратегічною ціллю визначено підготовку 20 млн. фахівців у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення гендерного паритету у цій сфері, формування базових цифрових навичок щонайменше у 80% населення;

II) цифрова трансформація бізнесу – до 2030 р. 75% підприємств Євросони користуватимуться новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями і більше 90% сягнуть базового рівня цифрової інтенсивності;

III) цифровізація державних послуг – забезпечення повного доступу до усіх державних послуг онлайн, а також широка діджиталізація медичної сфери;

IV) цифрова інфраструктура – забезпечення її безпечності та стійкості [5].

Відмітимо, що далеко не лише країни Західної Європи відзначаються наявністю цілісної системи нормативного забезпечення розвитку цифрової економіки. Першість у декларуванні засад цифровізації належить Сполученим Штатам Америки і Китаю, що й не дивно, враховуючи лідерство цих країн у процесі діджиталізації в глобальному вимірі. Серед найбільш знакових слід виокремити концепцію «Хмарна стратегія», представлена у 2009 р. у Сполучених Штатах Америки. Даною концепцією передбачається регулювання процесів формування й функціонування смарт-міст, промислових підприємств, транспортних систем, а також електронної торгівлі та соціальної взаємодії [6]. У 2010 р. було прийнято Закон про цифрову економіку, в якому визначаються не лише інструменти державного стимулювання цифрової економіки, а й конкретизуються заходи обмежувального і санкційного характеру (наприклад, щодо порушників норм авторського права). Реалізація таких заходів покладається на спеціально створену структуру Національного відділу по боротьбі зі злочинами у сфері високих технологій [6]. В ухваленому американським урядом у 2016 р. документі «Забезпечення розвитку та інновацій у цифровій економіці» прописано положення, що мають багато спільного з базовими компонентами Цифрового порядку денного для Європи. Зокрема, мова йде про такі розділи зазначеного документу: Вільний та відкритий Інтернет, Довіра та безпека онлайн, Інновації та перспективні технології, Доступ та навички роботи з цифровими технологіями [6].

Для повноти аналізу світового досвіду державного регулювання розвитку цифрової економіки наведено приклад Австрії, яка у вересні 2019 р. презентувала Стратегію цифрової економіки [7]. В основу цієї Стратегії покладено ідеї забезпечення широкого доступу населення і підприємств до цифрових технологій, гарантування збереження цифрових даних та угод, укладених в електронній формі [8]. Ключовою ціллю Стратегії визначено сприяння адаптації державного і підприємницького секторів та всіх стейкхолдерів до цифровізації національної економіки задля забезпечення ефективного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на користь суспільства [6].

Проведений аналіз засвідчив, що активні процеси цифровізації економік та діджитал-трансформації підприємств як об'єктивні процеси обумовили розробку релевантного законодавства з регулювання цих процесів у низці країн світу. До прикладу [6; 9]:

– Великобританія у 2017 р. ухвалила Закон «Про цифрову економіку» і затвердила Стратегію цифрової економіки, орієнтовану на активізацію процесів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в економіку та діяльність підприємств зокрема;

– урядом Ізраїлю у 2013 р. було запущено Національну ініціативу «Цифровий Ізраїль», що передбачала реалізацію заходів з цифровізації економіки та розширення масштабів використання економічними суб'єктами інформаційно-комунікаційних технологій;

– Китай у 2015 р. затвердив концепцію «Інтернет», якою передбачалось переведення промислових, фінансових, аграрних підприємств, урядових структур і медичних установ на новітні інформаційно-комунікаційні технології задля забезпечення модернізації цих сфер;

– Німеччина у 2011 р. у рамках державної програми «Індустрія 4.0» визначила вектори цифрової трансформації бізнесу й економіки в цілому (промисловий інтернет, Інтернет речей, інтернетизоване виробництво);

– Франція запустила платформу «Administration-to-Consumer», у рамках якої реалізуються різні аспекти регулювання відносин між суб'єктами електронного бізнесу, проводяться державні онлайн-закупівлі, виконуються у дистанційному форматі фіскальні функції та заходи з податкового контролю тощо;

– цифрові стратегії чи їх аналоги розроблено у низці країн світу: Австрії, Естонії, Іспанії, Канаді, Нідерландах, Норвегії, Новій Зеландії, Португалії, Туреччині, Угорщині, Франції, Швеції, Швейцарії, Японії;

– Греція у 2001 р. доповнила конституцію статтею, у якій прописано право громадян на участь в інформаційному суспільстві, а також на отримання спрощеного доступу до інформації в електронному вигляді.

У межах даної статті наведено результати аналізу нормативного забезпечення розвитку цифрової економіки лише в деяких країнах та стисло представлено зміст окремих документів, впроваджених у них. Проведений аналіз дозволив виявити наявність спільних рис у нормативно-правових актах провідних країн світу, визначити їх характерні риси та оцінити можливість їх адаптації до умов української економіки. Як випливає з аналізу нормативної бази, навіть попри значну географічну віддаленість, країни світу вибудовують плани стратегічного розвитку цифрової економіки за дуже подібною схемою, структурою, алгоритмом і послідовністю. Це дає підстави говорити про глобальний тренд цифровізації економіки та високої цінності світового досвіду державного регулювання

відповідних процесів з точки зору його використання країнами, що лише ступають на шлях діджиталізації національної економіки.

В питаннях організації та забезпечення державного регулювання розвитку цифрової економіки Україна орієнтується головним чином на досвід і релевантні напрацювання Європейського Союзу. Зокрема, урядом було розроблено «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр.», яку надалі було покладено в нормативно-правові актив у сфері цифровізації діяльності економічних суб'єктів [10]. Підготовка такої Концепції власне і була обумовлена широким розповсюдженням практики діджиталізації роботи підприємств різних видів економічної діяльності та все зростаючою необхідністю формування узгодженої системи правових інститутів і норм з регулювання відповідних процесів. Концепцією націлено на створення сприятливих умов і правової бази для стимулювання впровадження цифрових технологій в економічну та соціальну сфери країни.

Важливим в аналізованому контексті є представлення у грудні 2016 р. «Цифрової адженди України – 2020» (Цифрового порядку денного – 2020) [11]. Основними цілями зазначеного документу є підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, сприяння цифровій трансформації секторів економіки задля забезпечення їх ефективності та конкурентоспроможності, розширення доступу до цифрових технологій, нарощування обсягів експорту цифрових товарів і послуг, а також створення можливостей для реалізації людського капіталу. Загальна характеристика та принципи адженди представлено на рис. 2. Стисло перелік принципів можна представити наступним чином [11]:

- принцип рівності доступу до інформації та знань;
- принцип орієнтованості на досягнення прикладних результатів у різних сферах життя суспільства;
- принцип ефективізації використання цифрових технологій;
- принцип сприяння розвитку інформаційного суспільства;
- принцип пріоритетності євроінтеграції;
- принцип стандартизації процесів і документації;
- принцип довіри і безпечності при користуванні цифровими технологіями;
- принцип комплексності державного управління.

Аналогічно до Цифрового порядку денного для Європи, Цифрова адженда України – 2020 охоплює аспекти, пов'язані із цифровізацією освіти, інфраструктури, економіки, державного управління, наукові сфери та суспільно-економічної сфери. Особливу роль у адженді відведено гармонізації з Цифровим порядком денним для Європи і єдиним цифровим ринком.

Проаналізуємо бачення цифрової економіки, закладене у проєкті Цифрового порядку денного України – 2020. Ключовими компонентами такої економіки визначено цифрову індустрію, цифрову інфраструктуру, цифровізацію бізнесу і промисловості, цифрові навички, цифрову культуру [11]. Під цифровою індустрією розуміється сфера інформаційно-комунікаційних технологій як галузь національної економіки. Розвиток такої сфери означає капіталізацію знань фахівців з інформаційних технологій (приклади: генерація інноваційних ідей щодо IT-продуктів і послуг, створення програмних кодів тощо).

Рис. 2. Принципи Цифрового порядку денного України – 2020

Джерело: побудовано автором на основі [11; 13; 14; 15].

Однією із проблем цифрової індустрії є недостатній розвиток внутрішнього ринку продукції сфери інформаційно-комунікаційних технологій при наявності дуже високого попиту на українських фахівців цієї сфери та їх розробки за кордоном. В адженді запропоновано осучаснення підходів до державного регулювання в частині формування мотивації у споживачів технологій (забезпечення фінансової доступності таких технологій і фінансових ресурсів, необхідних для їх придбання чи кредитування) та формування потреб у споживачів (наприклад, розвиток навичок і звички навчатись за допомогою різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій, гаджетів при наявності підключення до широкосмугових мереж) [11; 16].

Цифровізацію бізнесу і промисловості в адженді запропоновано реалізувати в межах концепції «Індустрія 4.0». Передбачається поступове скорочення вартості технологій «великих даних», штучного інтелекту, хмарних обчислень, робототехніки, що робить їх більш доступними для бізнесу, а, відповідно, набувають більшого поширення. Таким чином, мова йде про створення нових бізнес-моделей. Розвиток «Індустрії 4.0» реалізується за такими ініціативами:

1 – аналіз секторів промисловості з високою доданою вартістю з метою визначення перспектив їх зростання;

2 – трансфер досвіду сектору інформаційно-комунікаційних технологій у сектори промисловості;

3 – формування інжинірингових кластерів;

4 – створення дорожніх карт цифрової трансформації секторів промисловості [11; 17].

Цифрова адженда України визначала основні напрями державної підтримки розвитку Індустрії 4.0, а саме: заснування індустріальних парків і галузевих центрів технологій; розширення доступу до капіталу задля розвитку інноваційних виробництв; підготовка фахівців з актуальними цифровими навичками [11].

Приділяючи дуже велику увагу цифровим навичкам, компетенціям і лідерству, розробники Цифрової адженди України застосовували підхід Європейського Союзу до їх розвитку. Для розширення цифрової грамотності населення запропоновано реалізувати завдання з аналізу поточної ситуації, ідентифікації переліку цифрових навичок і компетенцій для фахівців різних галузей, розробки якісного навчального контенту, запровадження освітніх курсів, сертифікації цифрових навичок, гармонізації нормативної бази, запровадження обов'язковості цифрових компетенцій у фахівців окремих сфер, популяризація важливості розвитку цифрової грамотності у суспільстві [11]. У контексті забезпечення розвитку професійних цифрових навичок в адженді виокремлено наступні завдання: підвищення якісних характеристик підготовки фахівців у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, збільшення їх частки у сукупній чисельності студентів, удосконалення програм професійної орієнтації молоді, розвиток системи так званого соціального ліфту в цій сфері,

сприяння молодіжному ІКТ-підприємництву, оновлення державного класифікатора професій [11].

Позитивна динаміка цифрової економіки потребує застосування комплексного підходу до формування цифрових навичок населення, тобто включати як навчання у закладах освіти, так і неформальну освіту. Це дозволить не лише сформувати базові цифрові навички, а й сформувати усвідомлення необхідності навчання протягом життя. У свою чергу, такий підхід сприятиме формуванню цифрової культури населення.

До однієї із головних переваг Цифрової адженди України, на нашу думку, варто віднести те, що в ній достатньо деталізовано прописано виклики та можливості розвитку цифрової інфраструктури. Першочерговими ініціативами в напрямі активізації процесів цифровізації національної економіки визначено такі: створення належних умов для підвищення якості і швидкості широкосмугового доступу населення до Інтернету; імплементація моделі державно-приватного партнерства в побудові цифрової інфраструктури; розробка механізму фінансування будівництва телекомунікаційних мереж; державне стимулювання притоку приватних інвестицій у прокладання магістральних телекомунікаційних інфраструктур, організація процедур їх спільного використання та розширення доступу до них [11].

Наступним важливим кроком з точки зору забезпечення і регулювання розвитку цифрової економіки став розроблений Українським інститутом майбутнього проект «Україна 2030 Е – країна з розвинутою цифровою економікою» [12]. Власне, це можна визначити як стратегію подальшої цифровізації українського суспільства та національної економіки. Проведений аналіз дає підстави говорити про те, що зазначений вище проект є логічним продовженням Цифрової адженди України – 2020. Зокрема, адженду оновлено на основі врахування актуальних глобальних трендів, систематизації ініціатив і окреслення майбутніх пріоритетів (дорожня карта реалізації стратегії розвитку цифрової економіки) [12]. Проект «Україна – 2030 Е» якісно відрізняється від Цифрової адженди України – 2020 включенням сукупності ключових показників ефективності (КPI) та наявністю оцінки макроефектів, що їх здобуватимуть різні групи стейкхолдерів від процесів цифровізації економіки. Початок повномасштабної війни росії проти України негативно позначився на процесах цифровізації економіки, а пошкодження цифрової інфраструктури внаслідок бойових дій чи атак призвели до значного уповільнення (а подекуди і призупинення) цих процесів. Відповідно, з'являється необхідність оновлення чинних нормативних актів з регулювання розвитку цифрової економіки. Особливої актуальності нині набуває фандрейзинг для цілей відновлення цифрової інфраструктури України, приведення її у відповідність до європейських стандартів і норм.

Висновки. Цифровізація економіки є об'єктивною реальністю. Типовою для низки країн є ситуація, коли нормативно-правове регулювання поступається темпам розвитку цифрової економіки. Динаміка цифрової економіки значною мірою визначається інтенсивністю використання підприємствами інформаційно-комунікаційних технологій у своїй діяльності. У такому контексті зростає цінність досвіду провідних країн світу у питаннях нормативно-правового регулювання розвитку цифрової економіки.

У даній статті проаналізовано міжнародні та європейські нормативні акти, націлені на державне регулювання різних аспектів цифровізації національної економіки та суспільства загалом. Проведений аналіз дозволив виявити спільні риси у нормативному забезпеченні регулювання розвитку цифрової економіки; засвідчив наявність у низки

країн світу національних стратегій розвитку такої економіки; ідентифікував пріоритетні напрями цифровізації різних секторів економіки; визначити особливості електронної взаємодії «держава – підприємство»; систематизувати принципи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; відмітити актуалізацію на глобальному рівні проблем кібербезпеки та захисту персональних даних. Виявлено, що Україна дотримується переважно підходів Європейського Союзу до державного регулювання розвитку цифрової економіки.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні напрямів адаптації провідного світового досвіду до актуальних тенденцій розвитку національної економіки та особливостей її цифровізації.

4 Список використаних джерел

1. Digital Agenda for Europe. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe#:~:text=The%20European%20digital%20agenda%20for,goal%20of%20climate%20neutrality%20by> (дата звернення: 25.02.2021).
2. EU Digital Single Market. URL: <https://eufordigital.eu/discover-eu/eu-digital-single-market> (дата звернення: 11.04.2022).
3. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (дата звернення: 11.04.2022).
4. 2030 Digital Compass: Your Digital Decade. URL: <https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass> (дата звернення: 11.04.2022).
5. Europe's Digital Decade: digital targets for 2030. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en (дата звернення: 11.04.2022).
6. Левицька Н. О. Сучасні тенденції розвитку нормативно-правового регулювання цифрової економіки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5/2019. С. 26–29.
7. Digital Economy Strategy. URL: <https://consult.industry.gov.au/digital-economy-strategy>
8. Digital Economy Strategy. Science & Technology Australia. URL: <https://scienceandtechnologyaustralia.org.au/wp-content/uploads/2017/12/Science-Technology-Australia-Digital-Economy-Strategy-Submission.pdf> (дата звернення: 11.04.2022).
9. Костюченко Я. М. Досвід правового регулювання розвитку цифрової економіки на прикладі провідних країн світу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 3. С. 189-194. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2021/33.pdf (дата звернення: 11.04.2022).
10. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.04.2022).
11. Цифрова адженда України – 2020. Проект. (Цифровий порядок денний – 2020). URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 11.04.2022).
12. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення: 11.04.2022).
13. Djakona A., Kholiavko N., Dubyna M., Zhavoronok A., Fedyshyn M. Educational dominant of the information economy development: a case of Latvia for Ukraine. *Economic Annals-XXI*. Vol. 192(7-8(2)). pp. 108-124.
14. Viknianska A., Kharynovych-Yavorska D., Sahaidak M., Zhavoronok A., Filippov V. Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. Vol. 4. pp. 150-157.
15. Shaposhnykov K., Holovko O. Public regulation and administration in the sphere of small business. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5(4). pp. 236-242.
16. Shaposhnykov K., Kochubei O., Grygor O., Protsenko N., Vyshnevskaya O., Dzyubina A. Organizational and Economic Mechanism of Development and Promotion of IT Products in Ukraine. *Estudios de economía aplicada*. 2021. Vol. 39(6). DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i6.5264>
17. Zhavoronok A., Chub A., Yakushko I., Kotelevets D., Lozychenko O., Kupchyshyna O. Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22(1). pp. 39-48.

18. Zhavoronok A., Popelo O., Shchur R., Ostrovska N., Kordzaia N. The role of digital technologies in the transformation of regional models of households' financial behavior in the conditions of the national innovative economy development. *Ingénierie des Systèmes d'Information*. 2022. Vol. 27, No. 4. pp. 613-620.

4 References

1. Digital Agenda for Europe. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe#:~:text=The%20European%20digital%20agenda%20for,goal%20of%20climate%20neutrality%20by>
2. EU Digital Single Market. Retrieved from <https://eufordigital.eu/discover-eu/eu-digital-single-market>
3. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
4. 2030 Digital Compass: Your Digital Decade. Retrieved from <https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass>
5. Europe's Digital Decade: digital targets for 2030. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en
6. Levvytska, N. O. (2019). Suchasni tendentsii rozvytku normatyvno-pravovoho rehulivannia tsyfrovoy ekonomiky [Modern trends in the development of regulatory and legal regulation of the digital economy]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 5, 26–29.
7. Digital Economy Strategy. Retrieved from <https://consult.industry.gov.au/digital-economy-strategy>
8. Digital Economy Strategy. Science & Technology Australia. Retrieved from <https://scienceandtechnologyaustralia.org.au/wp-content/uploads/2017/12/Science-Technology-Australia-Digital-Economy-Strategy-Submission.pdf>
9. Kostyuchenko, Ya. M. (2021). Dosvid pravovoho rehulivannia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky na prykladi providnykh krain svitu [Experience of legal regulation of the development of the digital economy on the example of the leading countries of the world]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*, 3, 189-194. Retrieved from http://apnl.dnu.in.ua/3_2021/33.pdf
10. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2018). Kontseptsiiia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky [Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
11. Tsyfrova adzhenda Ukrainy – 2020. Proekt. (Tsyfrovyyi poriadok denniy – 2020) [Digital agenda of Ukraine – 2020. Project]. Retrieved from <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
12. Ukraina 2030E – kraina z rozvynutoiu tsyfrovoyu ekonomikoyu [Ukraine 2030E is a country with a developed digital economy]. Retrieved from <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
13. Djakona, A., Kholiavko, N., Dubyna, M., Zhavoronok, A., & Fedyshyn, M. (2021). Educational dominant of the information economy development: a case of Latvia for Ukraine. *Economic Annals-XXI*, 192(7-8(2)), 108-124.
14. Viknianska, A., Kharynovych-Yavorska, D., Sahaidak, M., Zhavoronok, A., & Filippov, V. (2021). Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 4, 150-157.
15. Shaposhnykov, K., Holovko, O. (2019). Public regulation and administration in the sphere of small business. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(4), 236-242.
16. Shaposhnykov, K., Kochubei, O., Grygor, O., Protsenko, N., Vyshnevskaya, O., Dzyubina, A. (2021). Organizational and Economic Mechanism of Development and Promotion of IT Products in Ukraine. *Estudios de economía aplicada*, 39(6). DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i6.5264>
17. Zhavoronok, A., Chub, A., Yakushko, I., Kotelevets, D., Lozychenko, O., Kupchyshyna, O. (2022). Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 39-48.
18. Zhavoronok, A., Popelo, O., Shchur, R., Ostrovska, N., Kordzaia, N. (2022). The role of digital technologies in the transformation of regional models of households' financial behavior in the conditions of the national innovative economy development. *Ingénierie des Systèmes d'Information*, 27(4), 613-620.